

Representantforslag 131 S

(2011–2012)

fra stortingsrepresentantene Robert Eriksson, Laila Marie Reiertsen og Vigdis Giltun

Dokument 8:131 S (2011–2012)

Representantforslag fra stortingsrepresentantene Robert Eriksson, Laila Marie Reiertsen og Vigdis Giltun om kompensasjon for tapt arbeidsinntekt for frivillige utkalt av myndighetene ved redningsaksjoner

Til Stortinget

Bakgrunn

Prosjektet «WHAT IF» ble opprettet i 2006 sammen med de frivillige hjelpeorganisasjonene, med mål om å få levert en analyse innen utgangen av 2007. Dette resulterte i rapporten: «Hva om ingen gjorde noe? Status, utfordringer og tiltak for den frivillige redningstjenesten» (2007). Rapporten er laget på bestilling fra Justisdepartementet.

Rapporten viser at det er vanskelig å rekruttere personer til frivillig arbeid i Norge, og at det er dårlig tilrettelagt i samfunnet for å drive frivillig redningsarbeid. Den påpeker at den norske redningstjenesten vil være etterspurt i 2030, antakeligvis i vesentlig høyere grad og med større forventninger enn hva som er tilfellet i dag. Tjenesten må håndtere nye utfordringer i takt med endringer i teknologi, klima, samfunnsforhold og ikke minst betingelsene for frivillig engasjement, som redningstjenesten er tuftet på.

Hovedredningscentralene og Frivillige Organisasjoners Redningsfaglige Forum har sammen laget rapporten som ser på de største utfordringene den frivillige redningstjenesten kan stå overfor de neste 20 årene. En av hovedkonklusjonene i rapporten er at samfunnet må legge til rette for å kunne drive frivillig redningsarbeid. I rapporten kommer det fram at flere organisasjoner opplyser at det er vanskelig å få med flere frivillige, fordi arbeidsgiver ikke har råd til eller vil innvilge fri.

I Samfunnssikkerhetsmeldingen fra 2008 skriver regjeringen:

«Ingen sektor kan alene forebygge, redusere, hindre eller håndtere fremtidens samfunnssikkerhetsutfordringer.»

Videre står det:

«I tråd med Soria Moria-erklæringen vil regjeringen legge til rette for at frivillige organisasjoner skal være sentrale bidragsyttere og supplement til offentlige tjenester. De beste elementene i dugnadsånden i erkjennelse av dette har DSB inngått samarbeidsavtaler med en rekke frivillige organisasjoner. Dette gjelder Norges Røde Kors, Norske Kvinners Sanitetsforening, Norges Lotteforbund, Norsk Radio Relæ Liga, Norske Redningshunder og Norsk Folkehjelp. Hver for seg organisasjoner som yter et viktig bidrag til den samlede redningsberedskapen.»

I samarbeidsavtalen med Norges Røde Kors heter det at:

«Formålet med samarbeidet er å bidra til en tydeliggjøring av hva som er et offentlig ansvar, og hvilke oppgaver som naturlig faller inn under, Røde Kors' oppgaver, herunder å fremme, synliggjøre og bruke frivillige ressurser som supplement til den profesjonaliserte redningsberedskapen skal videreføres i samfunnssikkerhetsarbeidet.»

I Soria Moria 2-erklæringen heter det at:

«Vi vil fortsatt styrke de frivillige i Redningstjenesten.»

De frivillige organisasjonene utgjør et særlig viktig bidrag i daglige hendelser, som i lete- og redningsaksjoner, men er også viktige for vår nasjonale beredskap ved kriser og katastrofer.

I de siste årene har de frivillige organisasjonene sett en merkbar nedgang i antall personer som stiller

opp i arbeidstiden. Ifølge informasjon fra Røde Kors Hjelpekorps er det vanskelig å få tak i personer med nødvendig kunnskap og kompetanse innen redningshjelp. For mange arbeidstakere er det vanskelig å få fri i arbeidstiden, og de blir trukket i lønn. Denne endringen har skjedd i løpet av de 10 siste årene. Ifølge organisasjonene selv, frykter de at denne utviklingen kan føre til dårligere sikkerhet. Grunnen er at hjelpekorpsene må kalle inn mannskap fra flere områder for å dekke opp for mangelen på frivillige, i motsetning til tidligere. Røde Kors viser til at de har 30 000 frivillige, hvorav 6 000 er med i beredskap. I tillegg er det mange som er besøksvenn, deltar i leksehjelpprosjekt og er med i prosjektet «til topps», som er et program for innvandrere.

Utfordringer

De frivillige mannskapene er til daglig i ordinære jobber, og kalles inn på kort varsel. Hjelpemannskapene blir kalt ut gjennom sentrale redningsmannskaper. Forslagsstillerne viser til at Røde Kors selv sier at redningsaksjonene har endret seg. Organisasjonen brukes ikke bare ved katastrofesituasjoner, men også til å lete etter personer som har bedrevet spektakulære fritidsaktiviteter, samt å lete etter demente og suicidale personer. Røde Kors viser til at flere og flere driver med fritidssysler som bærer preg av ekstremsport.

Røde Kors viser til at alle utkallinger kommer via et profesjonelt og sentralt apparat. Ved vann- og sjøaksjoner kalles det vanligvis ut fra Hovedredningsentralene, og fra politiet. Røde Kors har i dag 330 lokale hjelpekorps rundt om i landet, og organisasjonen har erfart at antallet aksjoner er økende, deriblant leting etter demente personer.

Forslagsstillerne mener det er viktig å støtte opp om det arbeidet som de frivillige organisasjonene utøver. Grunnen til at det blir færre frivillige, er at regelverket for å få kompensert fri for å delta i aksjoner, slår ulikt ut for offentlig og privat virksomhet. Røde Kors viser til at det i de store byene er vanskelig å stille mannskaper på dagtid. Forslagsstillerne registrerer at reglene for om en ansatt har rett til permisjon med lønn når han/hun er ute på redningsoppdrag, er ulike og avhenger av om vedkommende jobber i staten, i det private næringslivet eller er ansatt i en kommune. Ansatte i det private næringslivet risikerer å bli trukket i lønn, mens det i offentlig sektor innvilges permisjon med lønn for å gjøre en frivillig innsats.

Det virker på forslagsstillerne som om det er vanskeligere for ansatte i private virksomheter å få kompensert for den tiden de er utkalt, enn det er for offentlig ansatte. Forslagsstillerne mener at dette er med på å svekke beredskapsarbeidet og beredskapsvennen til de frivillige organisasjonene.

Røde Kors viser til at mange av deres medlemmer selv betaler for utdanningen og utstyret som trengs for å delta i beredskapsarbeid, i tillegg til å dekke den økonomiske belastningen med å ta seg fri fra arbeid. Forslagsstillerne mener det ikke skal være forskjell på om man arbeider i det offentlige eller i det private for å få permisjon med lønn for å utøve et viktig samfunnsansvar. Forslagsstillerne viser til at Heimevernet (HV) på sine hjemmesider skriver følgende om HV:

«En fleksibel militær styrke med kompetanse og evne til å respondere hurtig på samfunnets utfordringer, enten det dreier seg om væpnet konflikt, flom, skogbranner, leteaksjoner eller oljelekkasjer langt kysten. Så uansett om det er naturen eller mennesker som volder skade på infrastruktur og viktige samfunnsfunksjoner er Heimevernet samfunnets reservestyrke.»

Mannskapene som blir utkalt fra HV, får i sin godtgjørelse dekket lønn og tjenestegodtgjørelse gjennom tariffavtalen i staten.

Forslagsstillerne viser til følgende informasjon på Sivilforsvarets hjemmeside om lønn og godtgjørelser:

«Lønn fra arbeidsgiver under sivilforsvarstjeneste; For ansatte i staten henvises til Hovedtariffavtalen for staten § 21, for ansatte i kommunene henvises til Hovedtariffavtale i KS sentralt § 9, For ansatte i Oslo kommune henvises til Hovedtariffavtale KS-Oslo kap 6. For ansatte i privat sektor er det opp til arbeidsgiver selv å bestemme hvorvidt det utbetales lønn under tjeneste i Sivilforsvaret. Under tjeneste vil den tjenestepliktige få utbetalt godtgjørelser etter gjeldende satser, blant annet avhengig av sivil status og forsørgelsesansvar.»

Forslagsstillerne mener at den innsatsen som de frivillige organisasjonene legger ned, er et viktig bidrag i samfunnet. Forslagsstillerne viser til at det norske samfunnet alltid har vært tuftet på frivillig arbeid. Frivillige organisasjoner utgjør en grunnstein i det norske samfunnet og er derfor en betydelig brikke i det arbeidet som det offentlige ikke klarer. Data hentet fra Virke, viser til at i Storbritannia tilbyr 15 pst. av arbeidsgiverne sine arbeidstakere fri til frivillig arbeid. Forslagsstillerne mener det er nødvendig å legge forholdene bedre til rette for at de som ønsker å delta i frivillig arbeid, skal få muligheten til det. Ringerike Røde Kors hadde til sammen 26 kvinner og menn i aksjon i dagene etter tragedien på Utøya. Bare de som er ansatt i kommunen eller i staten, er sikret lønn med permisjon i dagene de var i aksjon. Forslagsstillerne mener det burde vært en selvfølge at en som er med på en redningsaksjon ikke blir trukket i lønn for å gjøre en innsats, og at det ikke skal være avgjørende at man må jobbe i det offentlige for å få utløst en slik rettighet.

Forslag

På denne bakgrunn fremmes følgende

f o r s l a g :

Stortinget ber regjeringen utrede og fremme forslag om mulige ordninger for hvordan man kan kompensere tapt arbeidsinntekt for frivillige som blir utkalt av myndighetene for å delta i frivillig redningsarbeid.

8. juni 2012

